

Pedagogische praktijk in Beeld

Hoe beoordelen PiB-gebruikers de pedagogische kwaliteit?

gegevens 2025

Maart 2026

Kinderopvangorganisaties zijn - conform de wet kinderopvang - zelf verantwoordelijk voor de pedagogische kwaliteit.

Het zelfevaluatie- instrument *Pedagogische praktijk in Beeld* biedt de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de pedagogische kwaliteit per groep, per locatie, van locaties bij elkaar (een cluster), en per organisatie.

De PiB-monitor is optimaal afgestemd op de GGD-inspectie, omdat de monitor dezelfde vier pedagogische basisdoelen als de GGD hanteert: *Emotionele veiligheid, Persoonlijke competentie, Sociale competentie* en *Overdracht van normen en waarden*. Daarnaast wordt in PiB ook de *Kwaliteit van de leefomgeving in kaart gebracht*. Binnen elk **doel** worden meerdere **subdoelen** onderscheiden.

PiB: hoe gebruik je het?

In veel gevallen vult de pedagogisch coach, soms tegelijkertijd met een kwaliteitsmedewerker of vestigings-manager, tijdens een observatie op de groep ter plekke het instrument online in.

De gegevens kunnen in rapportages per groep, locatie, per cluster van locaties en per organisatie worden weergegeven.

Observaties van dezelfde groep kunnen met elkaar worden vergeleken. Het is mogelijk om een ontwikkeling zichtbaar te maken als de observaties worden herhaald.

De conclusies uit de rapportages spelen een rol in de dialoog tussen pedagogisch professionals over de pedagogische kwaliteit.

Daarmee vormen de observaties een belangrijk onderdeel van de kwaliteits-cyclus op het niveau van groep, locatie, cluster en organisatie.

Door het betrouwbare en gevalideerde instrument te gebruiken is er sprake van onafhankelijkheid en uniformiteit in de observaties.

Er worden per doel en subdoel meerdere items beoordeeld door duimpjes omhoog of duimpjes omlaag te geven:

- Voorbeeld voor anderen
- Voldoende (voldoet aan de eisen)
- Wenselijk verbeterpunt
- Noodzakelijk verbeterpunt

Aan deze duimpjes worden de waarden 4, 3, 2 en 1 gegeven en *per subdoel* wordt een gemiddelde berekend. Deze worden gebruikt om ook *per doel* van pedagogische kwaliteit een gemiddelde te berekenen.

Voorbeeld rechts: een item voor het **doel** *emotionele veiligheid*, **subdoel** *De beroepskrachten communiceren met de kinderen*

emotionele veiligheid - communiceren

Respectvol contact (2)

Positief	Negatief
De beroepskrachten zijn geduldig en volgen in hun interactie initiatieven van het kind. De beroepskrachten laten merken dat ze kinderen begrijpen en reageren adequaat op hen.	De beroepskrachten hebben een hoog tempo en zijn ongeduldig naar de kinderen toe. De beroepskrachten reageren vanuit eigen belang .
[+]	[+]

[+]

    n.v.t.

opmerking(en):

doel

Emotionele veiligheid

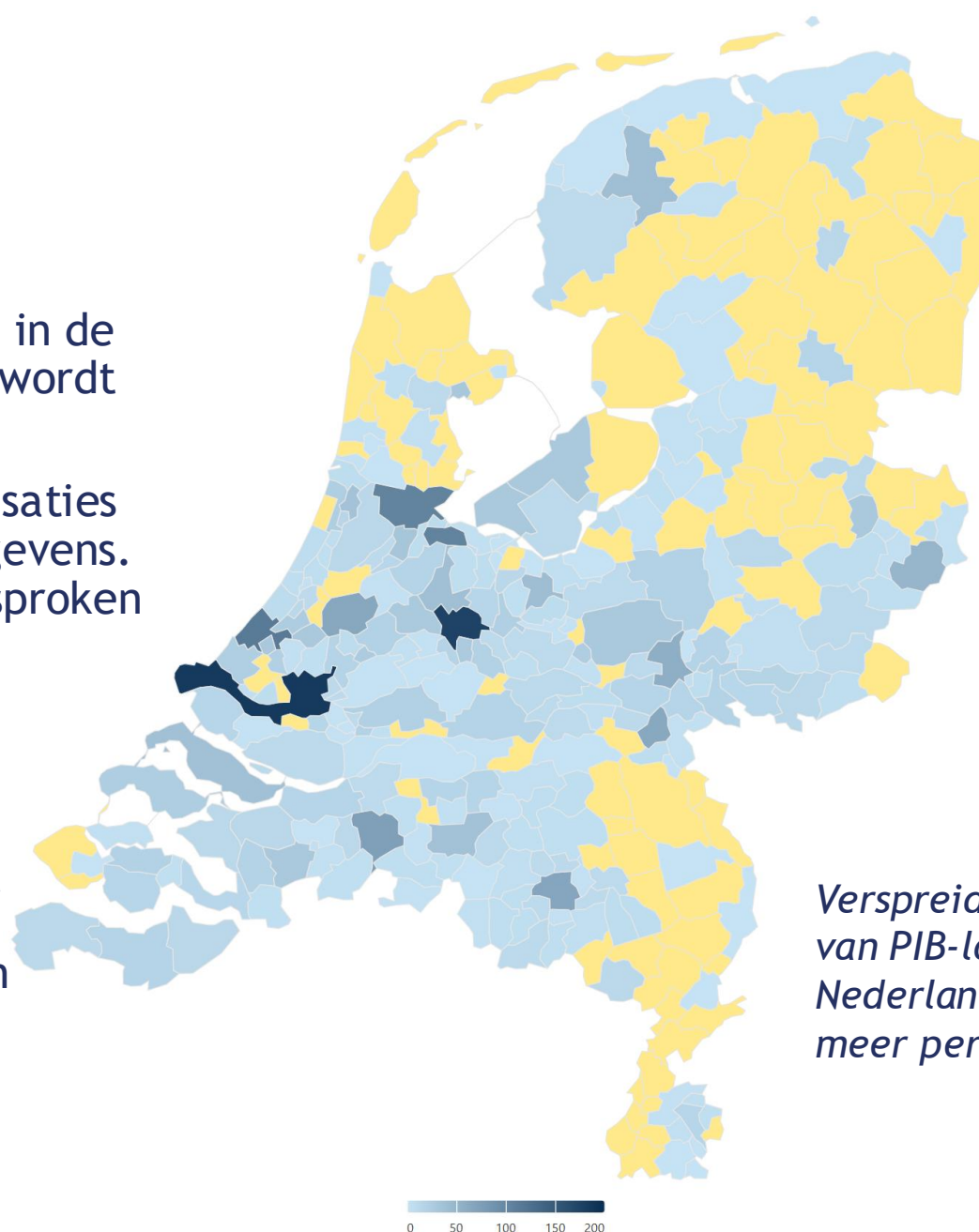
subdoelen

- De beroepskrachten communiceren met de kinderen
- De beroepskrachten hebben een vertrouwde relatie met de kinderen
- Er heerst een ontspannen, open sfeer in de groep
- Er is informatieoverdracht en -uitwisseling tussen ouders en beroepskrachten
- Kinderen hebben vaste beroepskrachten en bekende leeftijdsgenootjes om zich heen

PiB is een instrument dat eerst en vooral in de **dagelijkse praktijk** van de kinderopvang wordt gebruikt.

De observaties zijn **vertrouwelijk**: organisaties hebben alleen toegang tot hun eigen gegevens. Binnen een organisatie kan worden afgesproken wie met wie mee kan kijken.

Voor deze rapportage werden de observatiedata wederom omgezet naar een **geanonimiseerd bestand** waarin alleen nog het jaar van observatie, soort kinderopvang (kinderdagverblijf / buitenschoolse opvang / peutergroep) en de leeftijdsgroep te herkennen is.

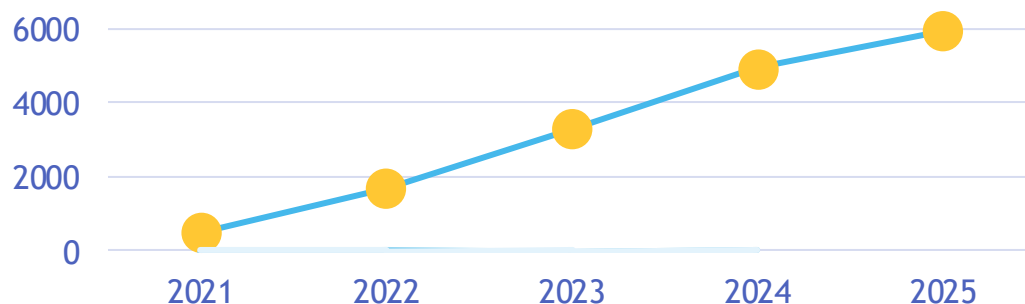
Het **aantal organisaties** dat gebruik maakt van Pedagogische praktijk is in 2025 toegenomen van 51 tot **54**.

Verspreiding 3.295 adressen van PIB-locaties over Nederland; hoe donkerder, hoe meer per gemeente

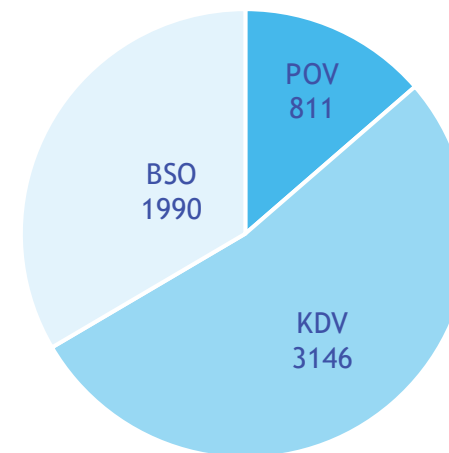
De vragen die we met deze gegevens willen beantwoorden:

1. Hoe worden de verschillende doelen en subdoelen van pedagogische kwaliteit door de organisaties beoordeeld?
2. Zijn er verschillen tussen soorten kinderopvang en trends?
3. Hoe staat het met beoordeling van interactievaardigheden?
4. Wat kunnen we zeggen over vroeg- en voorschoolse educatie?

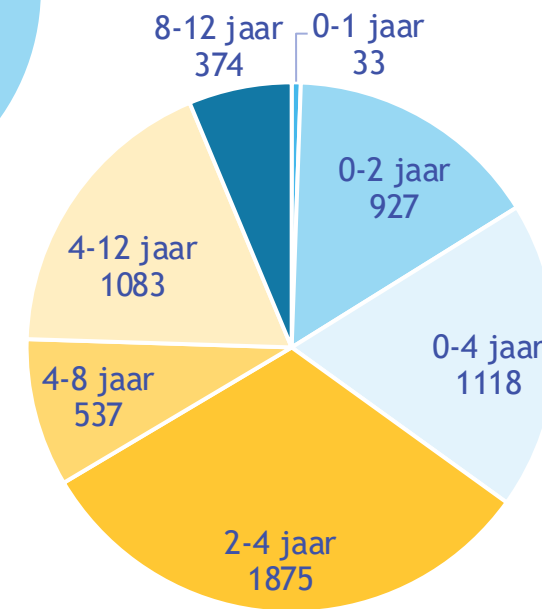
- De stijgende lijn in deelname heeft zich voortgezet: In 2025 hebben **6559** groepsbeoordelingen van één of meer van de aspecten van pedagogische kwaliteit plaatsgevonden van in totaal 5947 verschillende groepen. Dat werd gedaan door **852** observators.
- De meest geobserveerde groepen waren wederom kinderdagverblijfgroepen (KDV, 53%). We onderscheiden verder buitenschoolse opvang (BSO, 33%) en Peuteropvanggroepen (POV, 14%).
- Bijna een derde van het aantal geobserveerde groepen (1875) was een groep voor **2-4 jaar**.
- Het aantal groepsbeoordelingen in 2025 is toegenomen met 1303 (25%) ten opzichte van 2024

soort groep

leeftijd groep

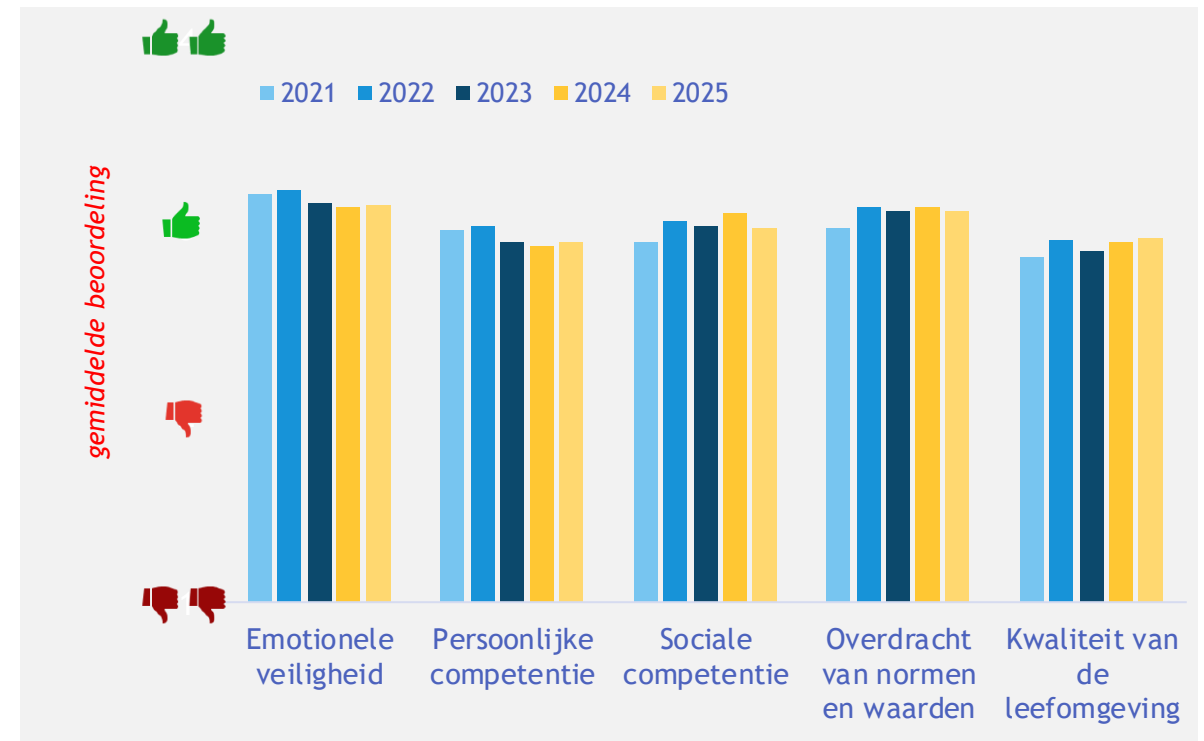
1. Hoe worden de verschillende doelen en subdoelen van pedagogische kwaliteit?

doelen

Gemiddeld over alle groepen werd ook in 2025 het doel **emotionele veiligheid** het hoogst beoordeeld.

De overige doelen werden minder hoog beoordeeld, waarbij **persoonlijke competentie** nu het laagst werd beoordeeld.

De gemiddelden zijn in de periode 2021-2025 licht veranderd voor alle doelen; we zien sinds vorig jaar een lichte afname bij sociale competentie en overdracht van normen en waarden en een lichte toename bij de overige doelen.

- In 2025 hebben in 2 organisaties 59 groepsobservaties van één of meer van de aspecten van pedagogische kwaliteit plaatsgevonden van in totaal 52 verschillende groepen. Dat werd gedaan door 33 deelnemers.
- Het vaakst werden **emotionele veiligheid** beoordeeld en **kwaliteit van de leefomgeving** geobserveerd (respectievelijk 49 en 48 keer), gevolgd door **persoonlijke competentie** (24), **sociale competentie** (22) en **overdracht van normen en waarden** (21 keer)
- Het patroon van beoordeling over de vijf domeindoelen was gelijk aan dat bij de kinderopvang: **emotionele veiligheid** het hoogst, **kwaliteit van de leefomgeving** het laagst.
- De 2 onderwijsorganisaties gaven hun groepen gemiddeld op alle onderdelen hogere scores dan de 54 kinderopvangorganisaties.

1. Hoe worden de verschillende doelen en subdoelen van pedagogische kwaliteit geobserveerd?

subdoelen

De subdoelen zijn in deze tabel afgebeeld in volgorde van waardering van hoger (boven) naar lager (beneden). Pijltjes geven de verschuiving in deze volgorde aan ten opzichte van 2024: 1 pijltje omhoog betekent 1 plaats in rangorde gestegen, 2 pijltjes 2 plaatsen, etc.

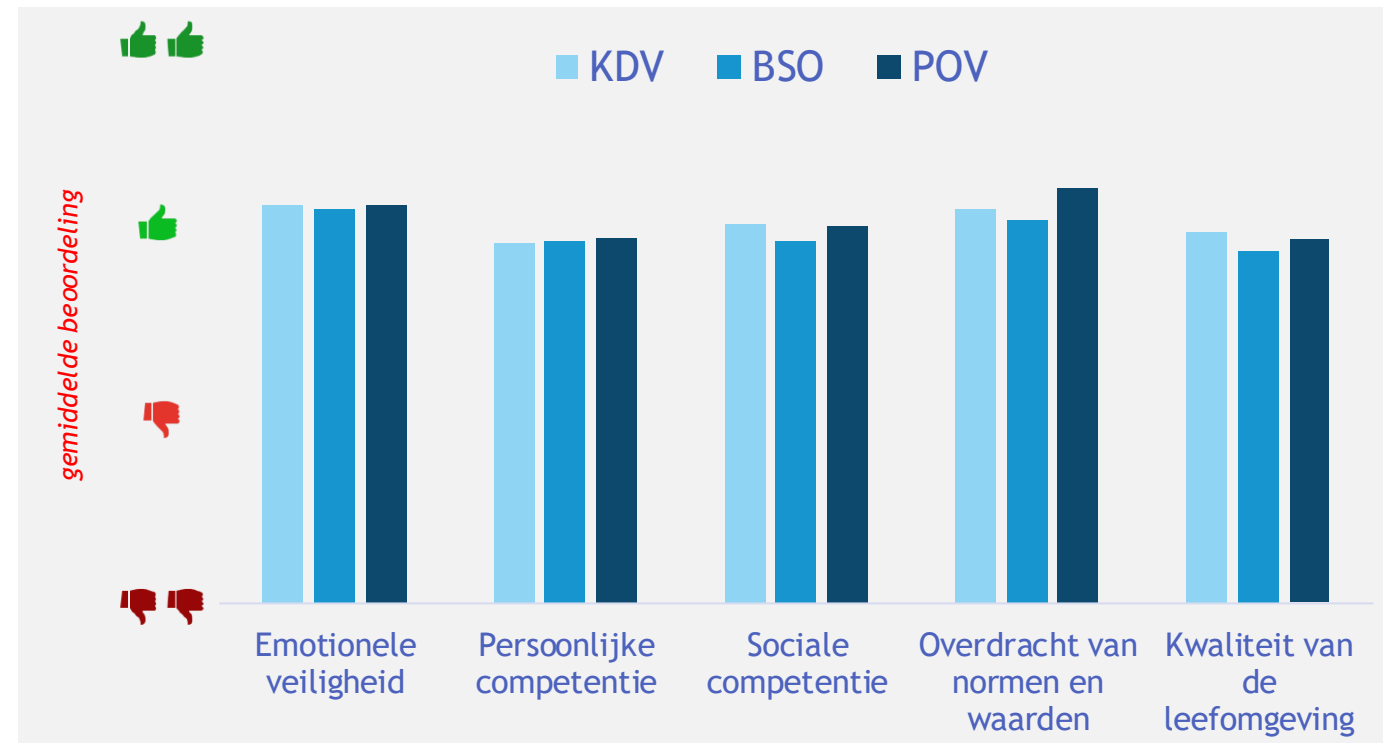
		emotionele veiligheid	persoonlijke competentie	sociale competentie	overdracht van normen en waarden	kwaliteit van de leefomgeving	doel
Gemiddelde beoordeling	hoger->	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten communiceren met de kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> Er is wederzijdse interactie tussen beroepskrachten en individuele kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> De kinderen zijn deel van de groep 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken, regels en omgangsvormen zijn herkenbaar aanwezig en worden toegepast 	<ul style="list-style-type: none"> Ruimte en inrichting (buitenruimte) 	subdoel
	<-lager	<ul style="list-style-type: none"> Er is informatieoverdracht en -uitwisseling tussen ouders en beroepskrachten Er heerst een ontspannen, open sfeer in de groep De beroepskrachten hebben een vertrouwde relatie met de kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten ondersteunen en stimuleren de ontwikkeling van (individuele) kinderen Kinderen hebben de mogelijkheid om (leer)ervaringen op te doen dankzij de groep, spel-materiaal, activiteiten-aanbod en inrichting 	<ul style="list-style-type: none"> De beroepskrachten ondersteunen de kinderen in hun onderlinge interactie 	<ul style="list-style-type: none"> Beroepskrachten vervullen een voorbeeldfunctie in spreken en handelen Oefenen van gedeelde verantwoordelijkheid en respectvol samenzijn 	<ul style="list-style-type: none"> Ruimte en inrichting (binnenruimte) Programma en activiteiten 	

2. Zijn er verschillen tussen de soorten kinderopvang?

Peuteropvanggroepen werden hoger beoordeeld op de meeste aspecten van pedagogische kwaliteit, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven.

Op alle aspecten van pedagogische kwaliteit waren de verschillen klein. **Overdracht van Normen en Waarden** werd beter beoordeeld op de peuteropvang

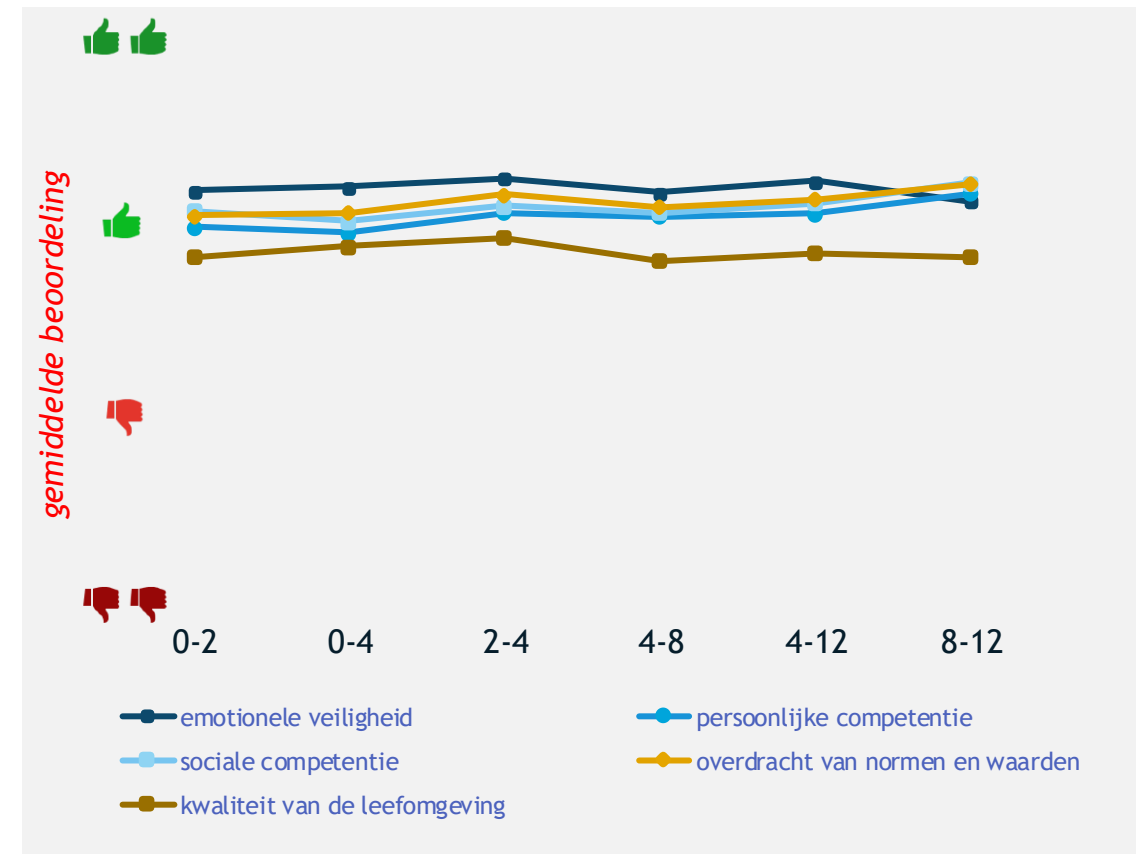
Er zijn wat verschillen betreft geen opvallende veranderingen ten opzichte eerdere metingen

3. Zijn er verschillen tussen leeftijdsgroepen?

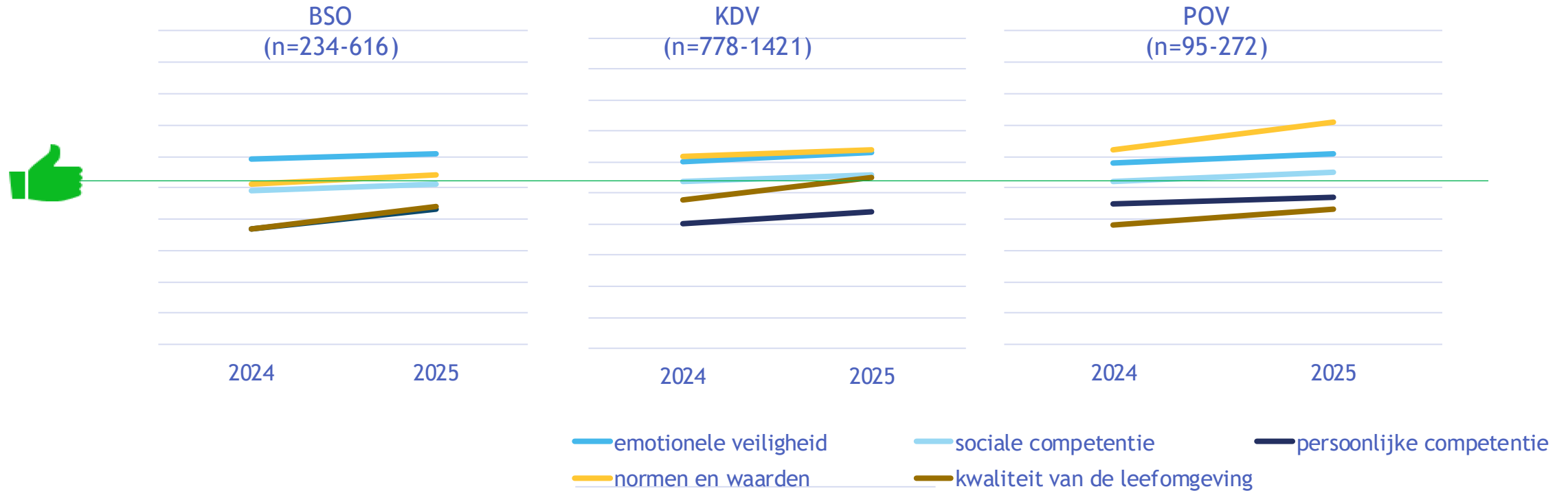
De groep 8-12 werd ook deze keer over de meeste alle aspecten van pedagogische kwaliteit gemiddeld hoger beoordeeld. De gemiddeld laagst beoordeelde groep bestond uit kinderen in de leeftijd van 0-2.

Op alle aspecten van pedagogische kwaliteit waren de verschillen tussen leeftijdsgroepen erg klein*.

*eta² varieerde van .01 (emotionele veiligheid) tot .03 (overdracht van normen en waarden)

Is er vooruitgang bij herhaald meten?

Bij alle in 2025 geobserveerde groepen die ook in 2024 werden geobserveerd is er sprake van vooruitgang op elk van de doelen van PiB. KDV laat de meeste significante verschillen zien, BSO een paar, en POV vooral bij kwaliteit van de leefomgeving en overdracht van normen en waarden.

Pedagogische kwaliteit (interactievaardigheden)

Over welke interactievaardigheden hebben we het?

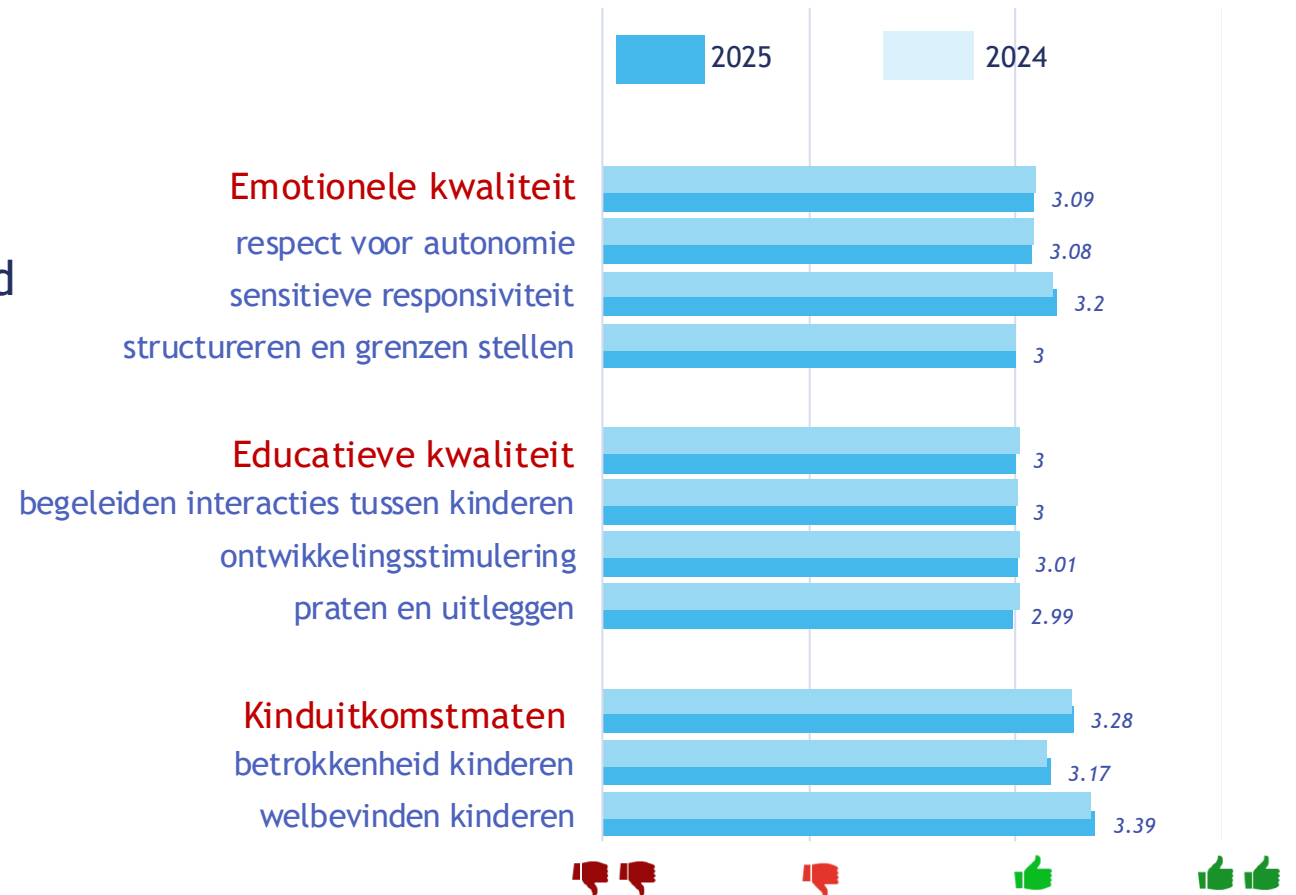
schaal	omschrijving
emotionele kwaliteit	Emotionele proceskwaliteit gaat over de wijze waarop medewerkers kindvolgend en responsief zijn in hun interacties, een positieve sfeer creëren in de groep en daarbinnen een duidelijke structuur bieden en grenzen stellen zodat kinderen hun autonomie kunnen ontwikkelen.
educatieve kwaliteit	De educatieve kwaliteit omvat de ondersteuning van de brede ontwikkeling van kinderen zodat zij hun persoonlijke competenties (verder) kunnen ontwikkelen. Het stimuleren van spel en exploratie , het bieden van een rijk taalaanbod en het geven van ondersteunende feedback bevordert de cognitieve en taalontwikkeling van kinderen.
kinduitkomstmaten	Maten voor de 'uitkomst' van het zorg- en opvoedingsproces in de kinderopvang, dat wil zeggen de maten die het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen weergeven.

Hoe worden de interactievaardigheden van pedagogische kwaliteit beoordeeld?

Deze werden hetzelfde beoordeeld als vorig jaar: gemiddeld over alle groepen werden in 2025 de kind uitkomstmaten, en dan met name het **welbevinden van kinderen** het hoogst beoordeeld.

Alle onderscheiden interactievaardigheden werden op zijn minst voldoende beoordeeld.

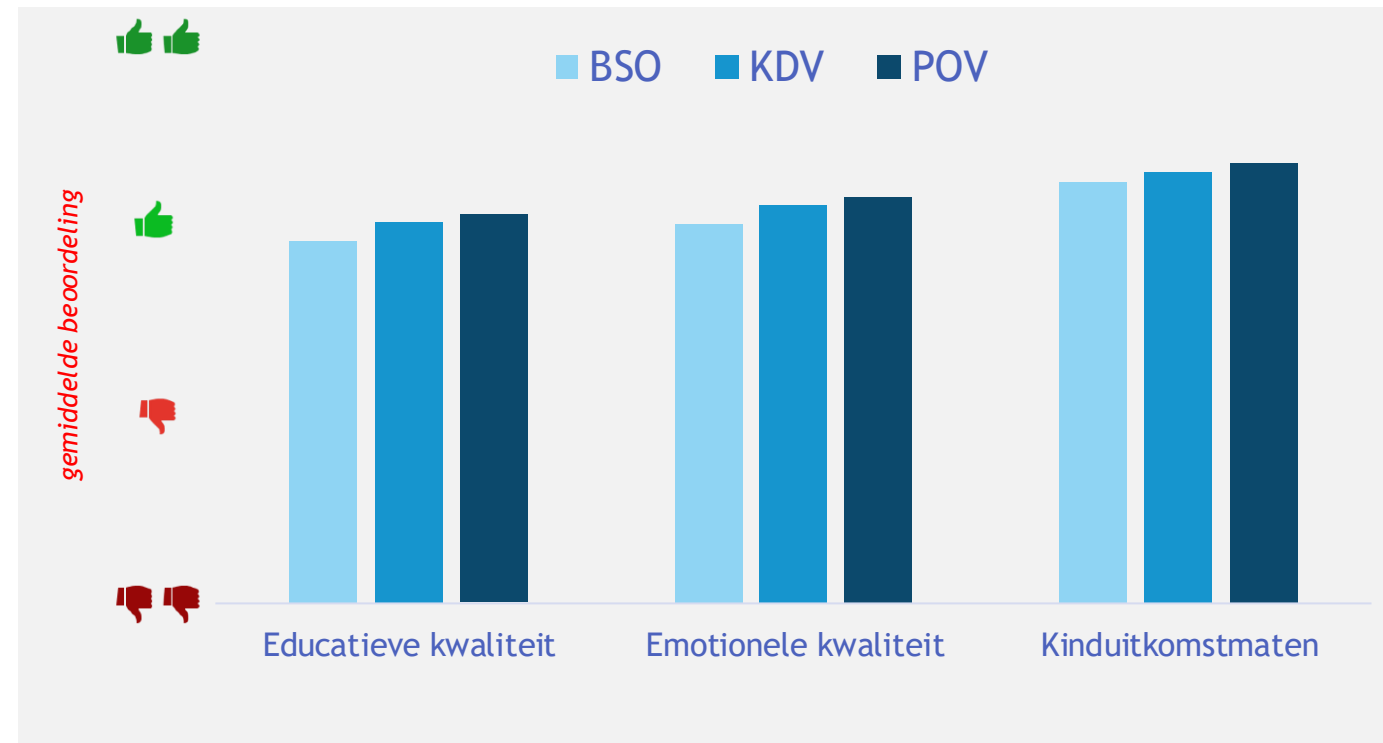
Sensitieve responsiviteit onderscheidde zich weer positief binnen de aspecten van emotionele kwaliteit.

Zijn er verschillen tussen de soorten kinderopvang?

Peuteropvanggroepen werden hoger beoordeeld op de verschillende interactievaardigheden.

De BSO-groepen werden lager beoordeeld dan de twee andere soorten opvang

Hoe is er naar VE gekeken?

- Sommige PiB-observatie-items werden gelabeld als VE-item en gehercodeerd als wel of niet geobserveerd.
- Sommige niet-observeerbare items die wel na te vragen waren werden toegevoegd aan de observatie
- De items werden toebedeeld aan 4 aspecten van Voor- en vroegschoolse Educatie

Voor- en vroegschoolse Educatie, aspecten

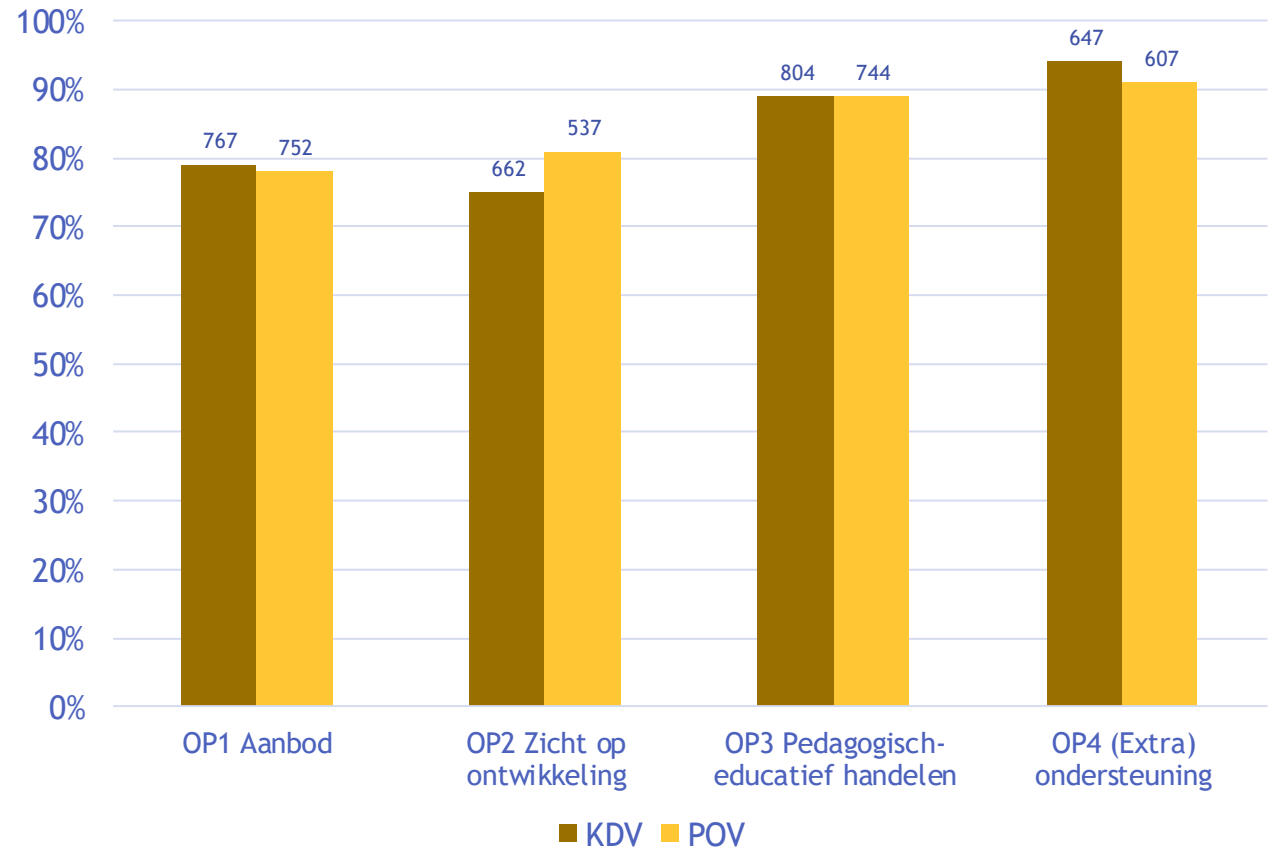
OP1	Het aanbod bereidt de kinderen voor op vervolgonderwijs en de samenleving.
OP2	De organisatie volgt de ontwikkeling van de kinderen en biedt waar nodig passende begeleiding en extra ondersteuning.
OP3	Het pedagogisch-didactisch handelen van de medewerkers is afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de kinderen en draagt eraan bij dat kinderen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen.
OP4	De kinderen krijgen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken.

Er waren in 2025 805 KDV-groepen en 775 POV-groepen en 604 beoordelingen van PIB-groepen die geormerkt waren als VE-groep.

Omstandigheden die te maken hebben met OP2 (Zicht op ontwikkeling) worden op KDV het minst vaak aangetroffen. Op POV was dit het geval met OP1 (voorbereiden op vervolgonderwijs)

OP3 en OP4 scoren aanmerkelijk hoger.

Het is nagenoeg hetzelfde beeld als vorig jaar.

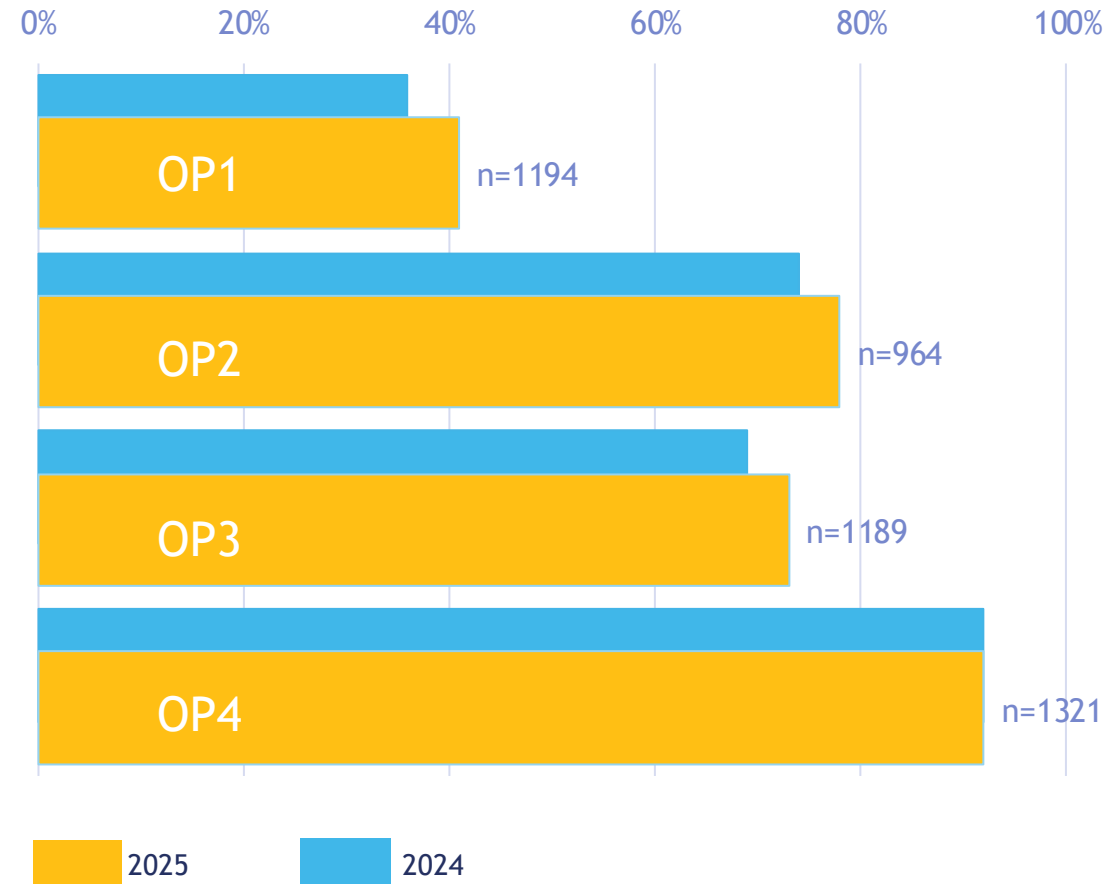
Voor- en vroegschoolse Educatie, minst scorende items

Er zijn **tenminste 2 muziekinstrumenten** aanwezig die kinderen makkelijk zelf kunnen pakken. En: Kinderen worden **gevarieerde soorten muziek** aangeboden.

De beroepskrachten beschrijven **concrete doelen en handelingen** voor VE-kinderen en kinderen die extra aandacht nodig hebben, op basis van observaties van de ontwikkelingsbehoeften van het kind en het kindvolgsysteem. Ze **evalueren** deze plannen en **stellen een plan indien nodig bij**.

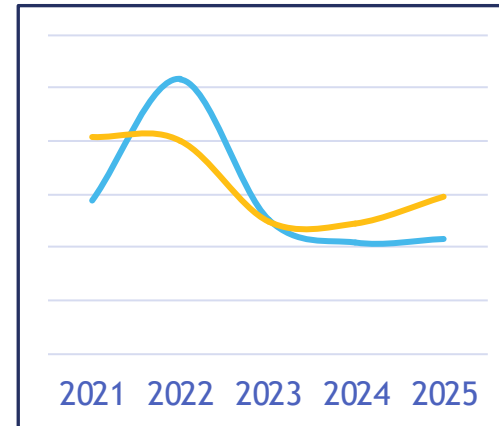
In de ruimte is **informatie** aanwezig (pictogram, woord) waardoor kinderen **weten welke afspraken** of regels op die plaatsen en in de gehele ruimte gelden. De ruimte is voor kinderen hun eigen en vertrouwde omgeving.

De beroepskrachten bieden **passende steun** aan kwetsbare kinderen.

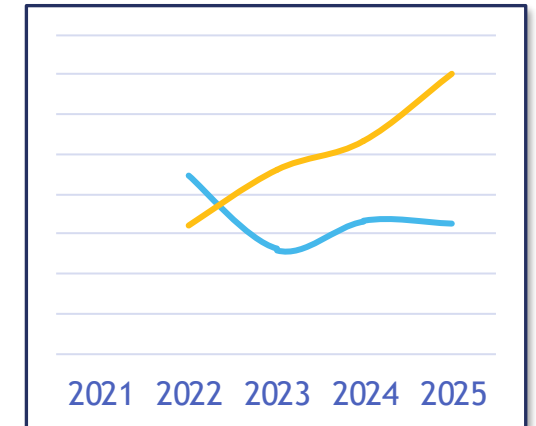

mixed-modelanalyse voor herhaalde metingen.

Schaal	p jaar	Trend jaren	p n_jaren (model)	p int	p 1-2 vs >2	Cohen's d
emotionele veiligheid	0,001	Ja	0,123	0,001	0,001	0,0990
kwaliteit van de leefomgeving	0,017	Ja	0,001	0,067	0,001	0,3520
overdracht van normen en waarden	0,111	Nee	0,002	0,021	0,190	0,1530
persoonlijke competentie	0,276	Nee	0,598		0,776	0,0380
sociale competentie	0,756	Nee	0,825	0,385	0,355	0,4330

Emotionele veiligheid

Kwaliteit van de leefomgeving

- 1 of 2 metingen
- 3 of meer metingen

- Voor de vijfde maal op rij is het aantal groepen waar PIB gebruikt wordt voor observatie van pedagogische kwaliteit toegenomen in 2025, met 35% naar **5947 groepen**.
- Voor het eerst zijn ook de gegevens van 2 scholen voor primair onderwijs meegenomen, die PIB hebben gebruikt. Zij schatten de pedagogische kwaliteit op alle doelen hoger in.
- Net als in het vorige rapport, werd **emotionele veiligheid** het meest vaak beoordeeld. Het wordt ook als van meest hoge kwaliteit beoordeeld. Met name hoog scoort de *communicatie tussen beroepskrachten en kinderen*. Even hoog van kwaliteit werd **overdracht van normen en waarden** beoordeeld, met name het subdoel *afspraken, regels en omgangsvormen zijn herkenbaar aanwezig en worden toegepast*
- De meeste verbeterkansen liggen bij **persoonlijke competentie** (kinderen de mogelijkheid bieden om (leer)ervaringen op te doen en bij **kwaliteit van de leefomgeving** (*programma en de activiteiten*).
- De doelen voor pedagogische kwaliteit worden op de **peuteropvanggroepen** het relatief hoogst gescoord.
- Uit de herhaalde meting bij dezelfde groepen in de periode 2024-2025 bleek een duidelijke vooruitgang op de alle doelen.
- Alle onderscheiden interactievaardigheden werden op zijn minst voldoende beoordeeld. Met name het **welbevinden van kinderen** en **sensitieve responsiviteit** springen er bovenuit.
- Omstandigheden die te maken hebben met **OP1 (Aanbod)** worden dit jaar het minst vaak aangetroffen.
- Volhouden loont: voor groepen die vaker geobserveerd worden is er een stijgender lijn te zien op **emotionele veiligheid** en **kwaliteit van de leefomgeving**

Regelmatig bijwerking op grond van helpdesk en verzoeken

- Binnenkort: locatievergelijking
- In pilotfase: labels
- Maatwerk: SSO en REST-API

Dit jaar:

- Volledig responsieve versie
- Verkorte versie
 - Daarvoor: gebruikersinput; online enquête mei-juni

Meer informatie over PiB te vinden op de [website van het Expertisecentrum Kinderopvang](#).

Het Expertisecentrum Kinderopvang organiseert ontwikkelteams waarin men voor een specifiek onderwerp aan de slag gaat met het verzamelen en analyseren van bestaande informatie, wetenschappelijke inzichten en praktijkervaringen.

